

11 Trossamfund

11.1 Omfattning

Avsnittet omfattar verksamheten vid Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) och stödet till trossamfunden. Därutöver omfattar avsnittet

även regeringens insatser för att stimulera trossamfundens arbete för demokrati, mänskliga rättigheter och för att motverka religiöst motiverad polarisering i samhället.

11.2 Utgiftsutveckling

Tabell 11.1 Utgiftsutveckling inom Trossamfund

<i>Miljoner kronor</i>	Utfall 2018	Budget 2019 ¹	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
<i>Trossamfund</i>						
9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	13	13	12	13	13	13
9:2 Stöd till trossamfund	84	82	81	82	82	82
Summa Trossamfund	97	95	94	95	95	95

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

11.3 Mål

Riksdagen har antagit mål för statens bidrag till trossamfund. Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45).

11.4 Resultatredovisning

11.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet av trossamfundspolitikerna baseras på uppgifter om:

- antalet församlingar eller medlemmar som får statligt stöd,
- övriga insatser för att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktig religiös verksamhet, och
- utvecklingen av trossamfundens samhällsnyttiga verksamhet.

11.4.2 Resultat

Stöd som främjar en religiös mångfald

Statens stöd till trossamfund utgår från lagen (1999:932) om stöd till trossamfund. Målet för stödet är att skapa förutsättningar för olika samfund att behålla och utveckla ett eget samfundsliv och därmed främja den religiösa mångfalden i Sverige.

Vid utgången av 2018 var totalt 22 trossamfund och samverkansorgan statsbidragsberättigade.

Enligt statistik från Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) var den 31 december 2017 totalt 845 146 personer betjänade i de trossamfund som får statligt stöd. Detta är en ökning med drygt 25 000 personer från året innan. De fem största statsbidragsberättigade trossamfunden är Romersk-katolska kyrkan, Equmeniakyrkan, Pingströrelsen, Evangeliska Frikyrkan och Sveriges muslimska förbund.

Från anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* utgick 2018 drygt 78 miljoner kronor som statligt stöd till trossamfunden, vilket är en minskning med 10

miljoner mot tidigare år. Detta förklaras av dels att myndighetens förvaltningsanslag ökade med drygt 2,5 miljoner kronor från anslaget, dels att ansvaret och finansieringen av säkerhetsmedlen flyttades från SST till Kammarkollegiet.

Huvuddelen av stödet, drygt 59 miljoner kronor, har betalats ut till trossamfunden i form av organisationsbidrag. Stödet motsvarar ett bidrag på drygt 70 kronor per betjänad.

Resterande del av stödet har fördelats i form av verksamhetsbidrag respektive projektbidrag till trossamfunden.

Utredning om framtidens stöd

Den 13 mars 2018 lämnade Utredningen om översyn av statens stöd till trossamfund (Ku2016:01) sitt slutbetänkande Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige (SOU 2018:18). Betänkandet har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Insatser som stärker trossamfundens säkerhet

En grundläggande förutsättning för att trossamfunden ska kunna bedriva en religiös verksamhet är att de som deltar i samfundens verksamhet känner sig trygga.

Under 2018 beslutade regeringen om förordningen (2018:1533) om statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder till organisationer inom det civila samhället. Förordningen riktar sig både mot trossamfund och andra organisationer som uppfyller förordningens krav. Enligt förordningen prövar Kammarkollegiet frågor om statsbidrag. I enlighet med riksdagens beslut höjdes nivån på bidraget från 10 miljoner kronor till 22 miljoner kronor för 2018.

Totalt utbetalades 9 159 018 kronor i säkerhetsbidrag till tio olika trossamfund varav 5 257 256 kronor (57 procent) gick till Judiska Centralrådet.

I en redovisning till regeringen i april 2019 beskriver Kammarkollegiet sitt arbete under andra halvåret 2018 (Ku2019/00806/CSM). Myndigheten redovisade att de under andra halvåret beviljat ett bidrag på drygt 1,3 miljoner kronor.

Förbättra trossamfundens förutsättningar

Stärka trossamfundens kapacitet

Under 2018 fortsatte den relativt stora ökningen av medlemmar inom de ny- och återetablerade

trossamfunden som pågått de senaste åren. Mot den bakgrunden förlängde regeringen uppdraget till SST att även under 2018 genomföra en kompetensinsats för trossamfundsledare kring frågor kopplade till demokrati och föreningsjuridik.

Vidare har SST under året fortsatt att prioritera insatser för att stärka kvinnliga ledare inom trossamfunden.

Totalt under 2018 deltog 142 personer i någon av SST:s utbildningar varav 79 var kvinnor.

SST:s arbete leder till förbättrade förutsättningar för trossamfunden

Under de senaste åren har SST:s roll förändrats, dels genom att myndigheten sedan 2017 är regeringens expertmyndighet inom trossamfundsområdet, dels utifrån omvärldsförändringar som inneburit att frågor om religion har fått ökad aktualitet i det offentliga samtalet. Regeringen har därför förstärkt SST:s förvaltningsanslag med drygt 2,5 miljoner kronor från 2018.

Förstärkningen har inneburit att myndigheten kunnat lägga tid och resurser på att fungera som ett stöd till andra myndigheter och kommuner i frågor som rör religion och trossamfund.

Aktiva trossamfund ger samhällsnyttig verksamhet

Trossamfundens krisberedskapsarbete

Trossamfunden spelar en viktig roll vid kriser. I samband med skogsbränder och torka under sommaren 2018 involverades flera trossamfund i det lokala arbetet. Samfunden kunde bistå myndigheterna bl.a. genom sina exklusiva kommunikationskanaler och med sina språkkunskaper.

Trossamfundens arbete som en del av det civila samhället

Genom det statliga organisationsbidraget till trossamfunden kan de statsbidragsberättigade samfunden genomföra annan verksamhet än den rent religiösa. Många samfund bedriver, likt andra organisationer inom det civila samhället, verksamhet som kompletterar det offentliga åtagandet. Det handlar bl.a. om biståndsverksamhet samt social och karitativ verksamhet. Trossamfunden är också viktiga i att ge personer utanför arbetsmarknaden arbetsträning, exempelvis inom samfundens sociala verksamheter.

11.4.3 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att politikområdet i stort har utvecklats positivt. Trossamfunden utvecklas positivt och allt fler församlingar får stöd. SST:s arbete har lett till att fler trossamfundsrepresentanter fått höjd kunskap vilket ökar trossamfundens förutsättningar för att kunna bli stabila aktörer i samhällslivet. SST har arbetat som en expertmyndighet vilket skapat ökad kunskap hos många kommuner och myndigheter som i sin tur bidrar till en större förståelse kring frågor som rör religion och trossamfund.

Regeringen ser emellertid två utmaningar framgent. Den första handlar om det hat och hot som riktas mot troende och mot religiösa byggnader. Det är centralt att troende får en möjlighet att kunna utöva sin religion. I ljuset av detta är det arbete som bedrivs av de rättsvårdande myndigheterna av stor betydelse. Det är viktigt att även andra samhällsaktörer tar sitt ansvar för att motverka och förebygga hat och hot. De särskilda säkerhetsmedel som Kammarkollegiet ansvarar för är därtill ett viktigt komplement.

Den andra utmaningen ligger i att stödet ska anses som legitimt. Regeringen fortsätter arbetet med att säkerställa att statsbidragen till trossamfunden inte går till organisationer eller verksamheter som inte lever upp till grundläggande demokratiska värderingar. Inga offentliga medel ska utbetalas till religiösa samfund som genomför barnvigslar eller sanktionerar annan hedersrelaterad brottslighet. Betänkandet Statens stöd till trossamfund i ett mångreligiöst Sverige (SOU 2018:18) har remitterats och förslagen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

11.5 Budgetförslag

11.5.1 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tabell 11.2 Anslagsutveckling 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tusental kronor

2018	Utfall	12 671	Anslags-sparande	-340
2019	Anslag	12 799 ¹	Utgifts-prognos	12 315
2020	Förslag	13 085		
2021	Beräknat	13 289 ²		
2022	Beräknat	13 492 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 13 085 tkr i 2020 års prisnivå.

³ Motsvarar 13 085 tkr i 2020 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för stöd till trossamfunds förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 11.3 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	12 799	12 799	12 799
Förändring till följd av:			
Pris- och löneomräkning ²	286	490	693
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	13 085	13 289	13 492

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2019. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2021–2022 är preliminär.

Regeringen föreslår att 13 085 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Myndigheten för stöd till trossamfund* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 13 289 000 kronor respektive 13 492 000 kronor.

11.5.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 11.4 Anslagsutveckling 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

2018	Utfall	84 248	Anslags-sparande	327
2019	Anslag	81 919 ¹	Utgifts-prognos	81 298
2020	Förslag	81 919		
2021	Beräknat	81 919		
2022	Beräknat	81 919		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2019 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till trossamfund. Anslaget får användas för utgifter för Skatteverkets avgiftshjälp.

Kompletterande information

I förordningen (1997:974) finns bestämmelser om statsbidrag till trossamfund.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2020 för anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 23 000 000 kronor 2021 och 2022.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för lokalanpassningsbidrag som i vissa fall sträcker sig över flera år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2020 för anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 23 000 000 kronor 2021 och 2022.

Tabell 11.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	Utfall 2018	Prognos 2019	Förslag 2020	Beräknat 2021	Beräknat 2022
Ingående åtaganden	13 165	9 506	7 506		
Nya åtaganden	6 814	6 000	21 494		
Infriade åtaganden	-10 473	-8 000	-6 000	-11 500	-11 500
Utestående åtaganden	9 506	7 506	23 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	46 000	46 000	23 000		

Regeringens överväganden

Tabell 11.6 Härledning av anslagsnivån 2020–2022 för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2020	2021	2022
Anvisat 2019 ¹	81 919	81 919	81 919
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	81 919	81 919	81 919

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2018 (bet. 2018/19:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 81 919 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2020. För 2021 och 2022 beräknas anslaget till 81 919 000 kronor respektive 81 919 000 kronor.